
AZƏRBAYCAN – TÜRKİYƏ MƏDƏNİ ƏLAQƏLƏRİNİN İNKİŞAFINDA HEYDƏR ƏLİYEVİN XİDMƏTLƏRİ

Azərbaycan – Türkiyə mədəni əlaqələrinin tarixi və milli-mənəvi kökləri bir-biri ilə qırılmaz surətdə bağlı olan bir sıra amillərlə şərtlənir. Etnik, tarixi, milli-mənəvi və ictimai-siyasi təməllərə söykənən bu qardaşlıq bağları çox qədim və zəngin ənənə üzərində qurulmuşdur. Türk xalqı dünyanın bilavasitə tarixini yaradan, ona istiqamət verən böyük millətlərindəndir. Sınaqlardan çıxmış qardaşlığı sarsılmaz və əbədi olan Türkiyə və Azərbaycan xalqları dili, adət-ənənəsi eyni olan böyük türk millətinin övladlarıdır. Həm türkiyəlilər, həm də “azərbaycanlılar milliyyət etibarını ilə türk, din etibarını ilə islam, mədəniyyəti-əsasiyyə etibarını ilə şərqlidir” [6, s. 24]. Azərbaycan və Anadolu türkləri əsrlər boyu “bir-biri ilə sıx əlaqədə olmuş, bir-birinə kömək etmiş, arxa durmuşlar. Məhz buna görə də heç təsadüf deyil ki, Azərbaycanın bir çox görkəmli şəxsiyyətləri tarixin ayrı-ayrı mərhələlərində Türkiyədə fəaliyyət göstərmiş, orada öz istedadlarını tamamilə büruzə verə bilmişlər, həm Türkiyə xalqı qarşısında, həm də Azərbaycan xalqı qarşısında böyük xidmətlər göstərmişlər. Onların hamısı bizim dostluğumuzun, qardaşlığımızın böyük tarixidir, rəmzidir. Biz onlarla fəxr edə bilərik”. XX əsrin əvvəllərində mühacirət həyatı keçirməyə məcbur edilən bir çox ziyalılarımız da Türkiyənin məfkurə həyatında çox mühüm rol oynadılar. Ə. Hüseynzadə, Ə. Ağaoğlu, M. Ə. Rəsulzadə, M. B. Məhəmmədzadə, Ə. Cəfəroğlu kimi azərbaycanlı şəxsiyyətlər Türkiyənin ictimai-siyasi, mədəni həyatına müsbət təsir göstərməklə yanaşı, həm də Türkiyə ictimaiyyətində Azərbaycan haqqında obyektiv fikir yaradılmasında əvəzsiz xidmət göstərmişlər [6, s. 24].

Azərbaycanın müstəqilliyinə qovuşmasından sonrakı əlaqələrin keyfiyyət dəyişikliklərindən bəhs edərkən ilk növbədə tarixi və ictimai-siyasi şəraitin doğurduğu hadisələrin ümumi mənzərəsi bir çox mətləblərə aydınlıq gətirir. Belə ki, Sovet İttifaqının dağılması, beynəlxalq səhnədə siyasi vəziyyətin və qüvvələr nisbətinin köklü şəkildə dəyişməsi, bütün postsovet məkanında yeni

müstəqil dövlətlərin yaranması ilə nəticələndi. Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra ölkəmizin qarşısında milli dövlət maraqlarına maksimum cavab verən çoxşaxəli, mürəkkəb xarici siyasət doktrinası formalaşdırmaq vəzifəsi meydana çıxdı. Bu doktrinada Yaxın və Orta Şərqi Azərbaycanla bu və ya digər dərəcədə tarixi bağlılığı, etnik, dini və mədəni ümumiliyi olan ölkələrinə xüsusi yer verilməsi zəruri idi. “Gələcək Azərbaycan dövlətçiliyi üçün çox mühüm olan bu missiyanın əsas ağırlığı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin çiyinə düşdü. Onun rəhbərliyi və birbaşa iştirakı ilə Azərbaycan Respublikası yalnız özünün qərbyönlü siyasət doktrinasını yaratmadı, həm də siyasi komplimentarizm prinsiplərinə əsasla-naraq tarixi, dini, mədəni baxımdan yaxın olduğu Şərq ölkələri, ilk növbədə isə Müsəlman Şərqi ilə sıx münasibətlər qurdu” [4, s. 4]. Müasir dünya siyasətçilərindən tutmuş, elm və mədəniyyət xadimlərinin birmənalı şəkildə etiraf etdikləri kimi çağdaş Azərbaycan tarixinin və siyasətinin bəyraqdarı olan ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycan – Türkiyə mədəni əlaqələrinin son mərhələsinin inkişafında danılmaz və əvəzedilməz xidmətləri vardır. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının dövlət quruculuğunun bütün sahələrində olduğu kimi, beynəlxalq diplomatik əlaqələrin mötəbər təməli və dinamik təkamülü də möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Daha doğrusu, “Dünyanın ikiqütblü siyasi sisteminin dağıldığı və yenisinin hələ tam şəkildə öz təşəkkülünü tapa bilmədiyi gərgin və qarışıq bir zamanda, qüdrətli dövlətlərin mənafeələrinin çarpazlaşdığı və toqquşduğu məqamlarda geostrateji mövqeyinə görə qərb, şərq, şimal və cənub arasında ideal körpü yaradan, zəngin yeraltı və yerüstü sərvətlərə malik Azərbaycanımızda onun kəşməkeşli, mürəkkəb və məsuliyyətli bir xadiminin rəhbərlik etməsi taleyin və Tanrının bizə bəxş etdiyi ən böyük ərməğandır” [4, s.16].

Azərbaycan Respublikasının Şərq siyasətinin əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirmiş Heydər Əliyev birmənalı şəkildə bəyan edirdi ki, “Türkiyə ilə Azərbaycan arasında olan əlaqələr qazanc, para üzərində qurulmamalıdır. Bizim ölkələrimizin böyük mənəvi kökləri var, bunları bir-birinə bağlayan milli köklər var. Bu milli, mənəvi mənafeyi ayrı-ayrı şəxslərin qazancına qurban vermək olmaz” [4, s.44].

SSRİ-nin dağılmasından sonrakı dövrdə Azərbaycan – Türkiyə elmi-mədəni əlaqələrindən bəhs edərkən qeyd etməliyik ki, bu əməkdaşlığın hüquqi əsasları diplomatik əlaqələrin qurulmasından sonra daha da intişar tapmış-

dır. Belə ki, Türkiyə və Azərbaycan arasında diplomatik əlaqələr 14 yanvar 1992-ci ildə qurulmuşdur və bu gün Azərbaycan ilə Türkiyə arasında olan dostluq və qardaşlıq əlaqələri günü-gündən möhkəmlənir, genişlənir və bu dostluq əlaqələri gələcəkdə də inkişaf edəcəkdir. Heydər Əliyevin də dönə-dönə vurğuladığı kimi, “heç bir qüvvə, heç bir kəs, heç bir ölkə Türkiyə – Azərbaycan dostlu-ğuna mane ola bilməz. Bizim dostluğumuz sarsılmazdır, əbədidir və əbədi olacaqdır... Biz çalışacağıq ki, bu dostluğu, qardaşlığı günü-gündən möhkəmlədək və yüksəklərə qaldıraq” [4, s.45].

Bu baxımdan hər iki ölkə arasındakı mədəni-humanitar əlaqələr də da-im inkişaf etməkdədir. Bu sahədə ən çox Təhsil, Mədəniyyət, Xarici və Daxili İşlər nazirliklərinin əlaqəli orqanları, YÖQ (Yüksək Öyrətim Qurumu), TÜRKSOY, TRT (Türkiyə Radio Televiziya Qurumu), DİB (Diyanət İşləri Başkanlığı), BYEGM (Mətbuat, Nəşr İnformasiya Baş Müdirliyi), AMDTYQ (Atatürk Mədəni, Dil və Tarix Yüksək Qurumu) kimi təşkilatların və TÜDEV (Türk Dövlət və Cəmiyyətlərinin Dostluq, Qardaşlıq və İşbirliyi Vəqfi), TKAE (Türk Mədəniyyətini Araşdırma İnstitutu), TDAV (Türk Dün-yası Araşdırma Vəqfi) kimi özəl təşkilatlar fəaliyyət göstərir.

Milli təhsil sahəsində də çalışmalar durmadan genişlənməkdədir. Azərbay-canla Türkiyə arasında milli təhsil sahəsindəki ən önəmli çalışma “Böyük Öy-rənci Layihəsi”dir. Təkcə 1998-ci il avqust ayından etibarən Azərbaycandan Türkiyəyə gələn ümumi tələbələrin sayı 2570-dir. Bu tələbələrdən 1101-i Türkiyədən təqaüd almışdır. İki qardaş ölkə arasında əldə edilən razılaşmanın nəticəsində Türkiyənin Azərbaycana göstərdiyi təhsil və öyrətim yardımı bu miqdardan daha artıqdır.

“Qardaş Ədəbiyyatlar”, “Belge”, “Bilig”, “Yesevi”, “Türk Dünyası” kimi nəşriyyatlar Türkiyə ilə Azərbaycan arasında mədəni körpü qurmağa böyük yardım göstərilir. Çağdaş Türkiyə və onun digər ölçüləri sadəcə din və dillə məhdudlaşmır. Hər iki ölkənin müxtəlif demokratik kütləvi təşkilatları, o cümlədən həmkarlar ittifaqları, ixtisas üzrə təşkilatlar, idman klubları və sair təşkilatlar mədəni integrasiyaya öz köməkliyini göstərir.

1993-cü ildə müasir Azərbaycan tarixinin ən önəmli hadisələrindən biri baş verdi. Azərbaycan xalqını tarixi bir böhrandan qurtarmış Heydər Əliyev Azərbaycan Respublika-sının Prezidenti seçildi. Fəaliyyətə başladığı gün-dən elm, təhsil və mədəniyyətə mühüm önəm verən ümummilliləşdirici liderimiz bu istiqamətdə ciddi addımlar atmağa müvəffəq oldu. Belə ki, hələ ölkəmizin daha ciddi problemləri olduğu bir vaxtda – 26 oktyabr 1993-cü il tarixində

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Türkiyə Cümhuriyyətinin qurulmasının 70 illiyi münasibəti ilə keçirilən “Türkiyə Cümhuriyyəti–70” elmi-praktik konfransının iştirakçılarına təbrik məktubu göndərmişdir. 1994-cü ilin 5 yanvarında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Türkiyə Cümhuriyyətinin universitetlərinə tələbə qəbulu haqqında sərəncam imzalamışdır. Yanvarın 26-da Ankaranın Hacəttəpə Universitetinin bir qrup professorunun təklifinə əsasən Universitetin Elmi Şurası Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, ermənilər tərəfindən işgal olunmuş Azərbaycan torpaqlarının azad olunması, Prezident seçildiyi tarixdən etibarən Türkiyə ilə strateji əməkdaşlığın inkişafı, Azərbaycan Milli Ordu quruculuğu sahəsindəki böyük xidmətləri və digər dövlətlərə qarşı yeritdiyi düşünülmüş siyasətinə görə görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevə beynəlxalq münasibətlər sahəsində fəxri doktor adı verilməsi barədə yekdilliklə 2/94-5 sayılı qərar qəbil etmişdir. 27 yanvarda isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Türkiyədəki Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin nümayəndələri Ə.Qaraca, M.Kəngərli və M.Müşteki qəbul etmişdir [1, s.58].

Hələ 1994-cü il fevral ayının 8-11-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab Heydər Əliyev Türkiyə Respublikasına dövlət başçısı kimi ilk dəfə rəsmi səfərini edərkən iki ölkə arasında 16 sənəd imzalanmışdı. “Əsrlərlə formalaşan birlik, əsası hələ 70-ci illərdə qoyulan Türkiyə – Azərbaycan dostluğu bu ziyarətdən başlayaraq yeni bir forma kəsb etdi və rəşional bazaya əsaslanan bir təməl əsasında inkişaf etməyə başladı” [4, s.123]. İlk rəşmi ziyarətin bu gözəl akkordlarını bir növ simfoniya halına gətirərək, Azərbaycan Prezidenti 2001-ci ildə Bakıda Atatürk Araşdırmalar Mərkəzi yaradılması barədə fərman vermiş, bununla da Türkiyə – Azərbaycan dostluğunun əbədiləşdirilməsi yolunda daha bir qətiyyətli addım atmışdır. Atatürk Mədəniyyət Mərkəzinin qurduğu Araşdırma Mərkəzləri arasında Naxçıvan Atatürk Araşdırma Mərkəzi də vardır. Türkiyə Cümhuriyyətinin yaradıcısı olan böyük Atatürkün adına verilən “Beynəlxalq Atatürk sülh mükafatı”nın 1999-cu ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab Heydər Əliyevə verilməsi və 9 mart 2001-ci ildə Azərbaycanın Prezidenti cənab Heydər Əliyevin, Türk Dünyasının böyük öndərinin adını daşıyan Azərbaycan Atatürk Mərkəzinin açılması barədə fərman verməsi, bu mərkəzin fəxri başqanının özü olduğunu bildirməsi və lazımi çalışmaların qısa müddətdə tamamlanması tapşırığını verməsi əlaqələrimizin inkişafının canlı təəcəssümüdür [5,

s. 342]. Lakin bununla da kifayətlənməyərək o, bildirirdi ki, indiyə qədər yaranmış əlaqələr yüksək qiymətləndirilməklə yanaşı, gələcək işlər haqqında da düşünülməli, bunun üçün möhkəm bünövrə yaratmaq məqsədi ilə yeni müqavilələr, sənədlər, anlaşmalar imzalanmalı, beləliklə də ikitərəfli əlaqələrimizin yeni səhifələri açılmalı, yeni mərhələsi başlanmalıdır. Səfər zamanı TBMM-də çıxış edən Azərbaycan Prezidenti Azərbaycan – Türkiyə mədəni əlaqələri tarixinə nəzər salaraq demişdir: “Türkiyə ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin böyük tarixi var. Biz kökü bir olan xalqıq. Bizim tariximiz bir, dilimiz bir, dinimiz birdir. Əsrlər boyu xalqlarımız bir-birinə oxşayan, yaxud azca fərqlənən adət və ənənələrini, mədəniyyət və elmini qoruyub saxlamış və inkişaf etdirmişdir. Əsrlər boyu xalqlarımız bir olmuş, çiyin-çiyinə vermişlər. Azərbaycan ilə Türkiyə arasında əlaqələri dostluq, qardaşlıq əlaqələri adlandırmışlar. Bu əlaqələr bir xalqdan, bir kökdən gələn xalqların əlaqələridir. Bu, keçmişdə də belə olmuşdur və əlaqə saxlamağa imkanımız olmadığı vaxtlarda da qəlbimizdə məhz belə olmuşdur, indi də belə olaraq qalır. Ona görə də tariximiz, milli köklərimiz, adət və ənənələrimizin hamısı bizi bir-birimizə sıx bağlayıbdır. Əsrlər boyu tarixin bütün mərhələlərində bizi bir-birimizdən çox ayırmağa çalışsalar da, buna müvəffəq olmamışlar. Odur ki, bundan sonra da heç bir qüvvə bizi bir-birimizdən ayıra bilməyəcəkdir” [4, s. 126-127].

1994-cü ilin 1 noyabrında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Bilkent Universitet şəhərciyində dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 500 illiyinə həsr olunmuş yubiley şənliklərinin təntənəli açılışında çıxış etmişdir: “Azərbaycan Respublikası, Azərbaycan xalqı Türkiyə xalqı ilə, Türkiyə Cümhuriyyəti ilə dostluq və qardaşlıq əlaqələrini, Türkiyə Cümhuriyyətinin Azərbaycana göstərdiyi yardımı və köməyi yüksək qiymətləndirir və həyatının bu ağır dövründə, torpaqlarına erməni təcavüzü davam etdiyi bir zamanda Türkiyəni, türk xalqını, Türkiyə Cümhuriyyətini özünə böyük dayaq sayır” [1, s. 67-68]. Elə həmin gün Heydər Əliyev Ankarada yaşayan azərbaycanlılarla görüşmüş, TBMM-də dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin anma mərasimində də çıxış etmişdir.

Müasir mərhələdə əsasi Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan Azərbaycan – Türkiyə mədəni əlaqələri son dövrdə daha yüksək templə inkişaf etməkdədir, bunu son vaxtlarda dövlət və hökumət rəhbərləri səviyyəsində, cəmiyyətlər və diasporalar əməkdaşlığında qeyd edilən tədbirlər də təsdiqləməkdədir. Kütləvi informasiya vasitələrində də geniş işıqlandırıldığı kimi, 2007-ci il

martın 9-da Heydər Əliyev adına Sarayda Dünya Azərbaycan və Türk diaspor təşkilatları rəhbərlərinin I forumunun açılışı oldu. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Türkiyənin Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan forumda nitq söylədilər [2]. Azərbaycan-Türkiyə birliyinin möhkəmlənməsinin bütün türk dünyası və ümumən dünyada gedən proseslər üçün çox əhəmiyyətli olduğunu Dünya Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları rəhbərliyinin I forumu əyani surətdə göstərdi. Belə ki, Dünya Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları rəhbərliyinin I forumunda dünyanın 48 ölkəsindən ümumilikdə 513 nəfər iştirak edirdi ki, onlardan 173 nəfəri Azərbaycan, 150-dən çoxu türk diaspor təşkilatlarının rəhbərləri idi. Forumu xarici ölkələrdən 170-dək qonaq dəvət olunmuşdu.

Qeyd edək ki, Azərbaycan – Türkiyə mədəni əlaqələrinin əhəmiyyətini yalnız bu iki ölkə xalqlarının nümayəndələri deyil, həmçinin ümumilikdə bütün dünya türklərinin nümayəndələri də təsdiqləyirlər. Qazaxıstanın YUNESKO yanında səfiri, yazıçı Oljas Süleymanov forumdakı çıxışında bildirirdi ki, “Dünyada 40-dan artıq türkdilli xalq var. Bu gün biz burada filmə baxdıq, coğrafiyanı gördük. Tarix bizi Monqolustandan Aralıq dənizinədək əraziyə yaymışdır. Epoxaların məkanları xalqlarımızı bir-birindən ayırmışdır. Buna baxmayaraq, biz başlıca amalları eyni ağrı ilə qavrayır və ümumi sevincimizlə fəxr edirik. Ona görə də bütün türkdilli xalqlar sanki böyük türk superetnosunun, böyük türk dünyasının diasporlarıdır” [3].

Azərbaycan – Türkiyə mədəni əlaqələrinin ana xəttini təşkil edən, bu əlaqələrin perspektivlərini müəyyənləşdirən bu tarixi xronoloji təqdimat, müstəqilliyimizin bərpasından sonra iki ölkə arasında elmi-mədəni əməkdaşlığın bütün sahələrinə işıq salmaqdadır. Belə bir etibarlı və möhtəşəm təməl üzərində qurulmuş əlaqələri isə ümummilli liderimizin layiqli davamçısı İlham Əliyev inamlı surətdə davam etdirməkdədir. Təbii ki, əlaqələrimizin inkişafına olan belə bir yüksək münasibət qarşılıqlı olaraq Türkiyə rəsmiləri tərəfindən də ən yüksək səviyyələrdə cavablandırılmışdır. Türkiyə və Azərbaycanın məqsədi ortaq bir coğrafiyada sülh, sabitlik və firavanlığın təmin edilməsidir. Belə bir sağlam təməl üzərində qurulan, “Bir millət, iki dövlət” prinsipinə əsaslanan münasibətlərimiz bütün sahələrdə əldə edilən inkişaf sayəsində hazırkı mükəmməl səviyyəsinə çatmışdır. Ortaq keçmişimizdən doğan sıx tellər müasir mədəniyyət hədəfinə istiqamətlənmiş gələcək ideallarımızla daha da güclənəcəkdir.

Göründüyü kimi, mədəni əlaqələrimizə nəzər salarkən, ən başlıcası onu qeyd etmək lazımdır ki, Türkiyə – Azərbaycan mədəni əlaqələri təkcə döv-

lətlərimiz arasında deyil, insanlarımız arasında da inkişaf etməkdə və genişlənməkdədir. Bu artıq qarşısında heç kəsin dayana bilməyəcəyi bir axına çevrilmişdir [5, s. 343-344]. Azərbaycan – Türkiyə mədəni əlaqələrinə böyük töhfələr bəxş etmiş Heydər Əliyev deyirdi ki, “Bizim tariximiz bir, dilimiz bir, dinimiz birdir... Biz bütün imkanlardan istifadə etməliyik ki, mədəni-humanitar və digər əlaqələr lazımı səviyyədə inkişaf etdirilsin... Türk xalqı ilə Azərbaycan xalqının tarixində, milli ənənələrində, mədəniyyətində çox oxşarlıq var... Ona görə də Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı əlaqələrin sıx olması təbii bir haldır” [5, s. 339].

Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı tələbə mübadiləsi, televiziya və radio yayınları, əlifba birliyi kimi önəmli əlaqələrin daha vacibliyi, hər iki ölkənin mədəni siyasətlərindəki hədəf birliyi və milli mədəniyyəti birgə inkişaf etdirmək məqsədidir. Belə ki, mədəniyyət ayrıca bir amil olmaqla yanaşı iqtisadi, siyasi, hərbi və buna oxşar digər siyasətləri müəyyən edən bir amildir.

Açar sözlər: Ümummillî lider Heydər Əliyev, türk dünyası, müstəqillik dövrü, Azərbaycan-Türkiyə mədəni əlaqələri, elmi-təhsil əlaqələri.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan – Türkiyə əlaqələri və Heydər Əliyev (1-ci kitab), 1991-2001. – Bakı: Qafqaz Universiteti Nəşri, 2002.
2. Azərbaycan-Türkiyə birliyinin möhkəmlənməsi bütün türk dünyası və mütəmən dünyada gedən proseslər üçün çox əhəmiyyətlidir. “Azərbaycan” qəz., 2007, 10 mart, № 52 (4569).
3. Əliyev İ. Dünya Azərbaycan və türk diaspor təşkilatları rəhbərliyinin I forumundakı nitqi. “Ədəbiyyat qəzeti” qəz., 2007, 16 mart, № 9-10 (3552-53).
4. Heydər Əliyev və Şərq, 6 cildə, I kitab (Müəllif-tərtibçilər: Q.Allahverdiyev, V.Sultanzadə). – Bakı: “Tural-Ə” NPM, 2002, 384 s.
5. Heydər Əliyev və Şərq, 6 cildə, III kitab: Türkiyə Cümhuriyyəti (Müəllif-tərtibçilər: Qaley Allahverdiyev, Vəhdət Sultanzadə). – Bakı: Çarşıoğlu, 2003, 472 s.
6. Süleymanlı M.A. Azərbaycan-Türkiyə kultür ilişkilerinde M.Emin Resulzadenin rolu. // “Çizgi” kultür, sanat, elm ve düşüncə dergisi, Türkiye (Erzurum), 2003, sayı: 8, s. 24-26.

Фаргана Гусейнова (Азербайджан)**Заслуги Гейдара Алиева в развитии****азербайджано-турецких культурных связей**

В развитии культурных связей Азербайджана и Турции имеются выдающиеся неоспоримые заслуги общенационального лидера Гейдара Алиева. Им был заложен фундамент установления новых международных дипломатических связей, определен курс их динамического развития. Культурные связи, основы которых заложены Гейдаром Алиевым в последнее время, развиваются еще более высокими темпами, благодаря усилиям Президента Азербайджанской Республики Ильхама Алиева. В статье дана подробная информация о вкладе Гейдара Алиева в построении культурных связей Азербайджана и Турции в годы независимости, о договорах, соглашениях, заключенных между двумя странами в области науки, образования и культуры.

Ключевые слова: общенациональный лидер Г.А.Алиев, тюркский мир, период независимости, Азербайджано-турецкие культурные связи, научно-образовательные связи.

Fargana Huseynova (Azerbaijan)**HeydarAliyev's services in the development****of Azerbaijan – Turkish cultural relations**

There are great unquestionable services of the national leader HeydarAliyev in the development of cultural relations between Azerbaijan and Turkey. He laid the new international diplomatic relations, determined the course of their dynamic development. Cultural relations the bases of which were laid by HeydarAliyev have recently been developing rapidly owing to the President of Azerbaijan Republic IlhamAliyev's efforts. There is given a detailed information about HeydarAliyev's contribution to the building of cultural relations of Azerbaijan and Turkey in the years of sovereignty, treaties, agreements concluded between two countries in the spheres of science, education and culture in the article.

Keywords: national leader HeydarAliyev, turkic world, period of sovereignty, Azerbaijan-Turkish cultural relations, scientific-educational relations.